

■ ОСОБЛИВОСТІ АДАПТИВНОЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Ярослава Богданівна Сікора,

доцентка кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Житомирського державного університету імені Івана Франка,
кандидатка педагогічних наук, доцентка,
м. Житомир
iaroslava.sikora@gmail.com

Проблема професійної підготовки майбутнього фахівця є предметом дослідження багатьох науковців у галузі психології та педагогіки. Проте, незважаючи на велику кількість робіт у цій галузі, відсутній єдиний підхід до розуміння сутності, способів та засобів її здійснення. Однією з проблем на сучасному етапі освіти є створення умов для повноцінного розвитку і саморозвитку здобувачів освіти. Одним зі шляхів її розв'язання є створення адаптивного педагогічного процесу професійної підготовки в адаптивній системі освіти, який будується з урахуванням можливостей студентів, орієнтується на задоволення їх різноманітних потреб та інтересів.

Проаналізуємо поняття «освіта», «соціальна система», «педагогічна система» в розрізі нашого дослідження.

Освіта — найбільш загальне поняття, яке означає одночасно і соціальне явище, і педагогічний процес. З одного боку, поняття освіти вводить об'єкт педагогіки в загальний соціальний контекст, а з іншого — відкриває можливість його тлумачення в конкретних поняттях. В історії свого розвитку освіта відповідала потребам суспільства, виступала як упорядкований взаємозв'язок суб'єктів чи певних груп. Отже, система прилаштовувалася до змінюваних умов, тобто володіла властивістю адаптивності.

Соціальні системи — це ті системи, які об'єднують людей на підставі спільних цілей діяльності та інтересів [1]. Серед властивостей соціальних систем виокремлюють: цілісність, внутрішню єдність компонентів, з яких вона складається; сумарність з іншими системами; стабільність — стійкість зворотних

зв'язків; адаптивність — реакція на зовнішнє середовище; здатність до самовдосконалення [2].

Одним із видів соціальних систем є педагогічна система. Педагогічна система відрізняється від соціальної системи цілісною єдністю усіх факторів, що сприяють досягненню поставлених цілей розвитку вихованців, повнотою компонентів (факторів), причетних до досягнення мети; наявністю зв'язків і залежностей ідей, що виконують системоутворювальну функцію; появою цілісних якостей в об'єкта створеної системи [1].

Отже, задля підвищення ефективності процесу навчання педагогічна система переорієнтовується на адаптивну педагогічну систему, яку в теорії та практиці розглядають як засіб оптимізації процесу навчання, що пов'язано із гнучкістю, пристосуванням до зміни середовища та самоорганізацією [3, с. 50].

Тож адаптивна система відповідно до проведеного аналізу взаємопов'язана з педагогічною та соціальною системами таким чином: соціальна система є загальною основою, педагогічна система — базовою основою, а адаптивна система є вершиною розвитку.

Адаптаційні процеси в контексті професійної підготовки студента набувають особливої актуальності на етапі становлення нової системи освіти, орієнтованої на європейські освітні стандарти. На нашу думку, необхідно змодельувати адекватну сучасним тенденціям розвитку освіти педагогічну систему від лінії «група студентів — викладач — підручник» до лінії «студент — викладач, що володіє педагогічними технологіями, — сукупність нових педагогічних технологій та інформаційних засобів». Така побудова процесу професійної підготовки передбачена в адаптивних системах навчання.

Адаптивну систему професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій ми розглядаємо як систему навчання, яка пристосовується до індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти через зміну професійно-педагогічної ситуації, сприяє формуванню фахової компетентності майбутнього фахівця з метою оптимізації входження особистості в професію.

Отже, професійна підготовка майбутніх фахівців в умовах адаптивної системи освіти — це не тільки повідомлення готової інформації, це формування системи розумових дій, за допомогою яких особистість оволодіває знаннями, уміннями і навичками. Важливим завданням викладача в адаптивній системі підготовки

до професійної діяльності є залучення студента до самостійної пізнавальної діяльності.

Адаптивна система професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій має володіти здатністю навчального процесу до адаптації, тобто до зміни своїх параметрів залежно від умов у цій самій системі або від умов її реалізації, з метою підвищення ефективності професійної підготовки фахівців. Змінюючись, адаптивна система змінює, перетворює середовище. Водночас визначальною ознакою адаптивності є розвиток здатності особистості до самовдосконалення з урахуванням її вікових особливостей, внутрішніх ресурсів та можливостей.

Отже, адаптивна система професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій в закладі вищої освіти має бути спрямована на наукове обґрунтування, неперервне управління, технологічне забезпечення і практичну реалізацію процесу формування фахової компетентності майбутнього фахівця з інформаційних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Управління навчальним закладом : навч.-метод. посіб. : у 2-х ч. Ч. 1. Абетка менеджера освіти / О. І. Мармаза та ін. Харків : Веста: Видавництво «Ранок», 2003. 160 с.
2. Почуєва О. О. Навчальний заклад як соціально-педагогічна система. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30–31 берез. 2017 р.). Харків : ФОП Панов А. М., 2017. С. 361–365.
3. Єрьоменко О. А. Цикл трансформації адаптивної системи професійної підготовки магістрів з управління навчальним закладом. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2019. Вип. 63. С. 49–57.